

Позняк О. В.^{1*}, Пальонко О. В.¹, Кондратенко С. І.²

¹Дослідна станція «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН, вул. Незалежності, 39, с. Крути, Ніжинський р-н, Чернігівська обл., 16645, Україна

²Інститут овочівництва і баштанництва НААН, вул. Інститутська, 1, сел. Селекційне, Харківська обл., 62478, Україна

*e-mail: konf-dsmayak@ukr.net

НОВИЙ СОРТ ХРИЗАНТЕМИ УВІНЧАНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ СЕЛЕКЦІЇ

Актуальним завданням розвитку аграрного сектору економіки України є покращення видового складу та сортименту овочевих видів рослин, придатних до органічних технологій вирощування у різних агрокліматичних зонах України.

В Україні селекційно-насінницька робота з малопоширеними рослинами овочевого напряму використання проводиться на Дослідній станції «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН. У сучасних умовах особливий акцент у селекційних дослідженнях зроблено на розширення сортименту овочевих видів рослин, які відсутні у «Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні» і до недавнього часу імпортувалися з-за кордону. Основним об'єктом досліджень є зеленні, пряно-смакові та пряно-ароматичні рослини. У селекційний процес постійно залучаються нові види рослин, для яких відпрацьовуються методологічні питання ведення селекції, сортовивчення і сортовипробування, ведення первинного насінництва тощо. Створені сорти освоюються у виробництві в агроформуваннях різних форм власності та господарювання і у приватному секторі.

Цінним видом рослин, перспективним для використання у вітчизняному овочівництві, є хризантема увінчана (*Chrysanthemum coronarium* L.), овочеві форми якої формують розетку соковитих листків. Продуктивними органами також є листки, молоді пагони та пуп'янки. Рослина синтезує важливі біологічно активні речовини: вітаміни, каротини, мікро- і макроелементи, прості та складні вуглеводи, протеїни, флавоноїди, лактони, ефірну олію; зелену масу використовують як дієтичний харчовий продукт.

На Дослідній станції «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН створений новий перспективний сорт хризантеми увінчаної 'Успіх', який у 2025 р. переданий для проведення науково-технічної експертизи з метою державної реєстрації прав на нього (заявка на сорт № 2025460001 від 26.09.2025 р.).

Урожайність зеленої маси у період збиральної стиглості (салатна стадія – фази «добре сформована розетка листків – початок стеблоутворення») нового сорту становить 20,9 т/га, що на 131,8% більше за стандарт – сорт 'Еліксир'. Рослини перспективної форми густо облистяні, у салатній стадії формують соковиті пагони першого порядку, що

придатні для вживання у свіжому вигляді. Вміст у зеленій масі: сухої речовини 10,81%, вітаміну С 8,50 мг/100 г, цукру 2,15%.

Сорт середньостиглий, початок збиральної стиглості настає на 30 добу після масових сходів. Період господарської придатності триває 19 діб, що на 7 діб більше за стандарт.

Отже, на Дослідній станції «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН проводиться селекційна робота зі створення конкурентоспроможних сортів хризантеми увінчаної (*Chrysanthemum coronarium* L.), придатних для використання в овочівництві. Створений перспективний сорт 'Успіх', який переданий до компетентного органу для проведення науково-технічної експертизи з метою реєстрації прав на нього.

Стариченко Є. М., Орленко Н. С.*, Мажуга К. М., Орленко О. Б., Маслечкін В. В.
Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Горіхуватський шлях, 15, м. Київ, 03041, Україна
*e-mail: n.s.orlenko@gmail.com

ДИНАМІКА ПОДАЧІ ЗАЯВОК ДО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ СОРТІВ РОСЛИН, ПРИДАТНИХ ДЛЯ ПОШИРЕННЯ В УКРАЇНІ ЯК ІНДИКАТОР СТІЙКОСТІ АГРОСЕКТОРУ

Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні (далі – Реєстр сортів), що включає сорти, які пройшли випробування, а також ті, що додані за спрощеною процедурою, забезпечує доступ до високопродуктивних сортів. Це критично важливо, оскільки допомагає зберегти обсяги сільськогосподарського виробництва, незважаючи на проблеми з логістикою, руйнування інфраструктури, мінне забруднення та кліматичні зміни, спричинені війною. Включення нових, адаптованих до різних регіонів України, сортів дозволяє аграріям обирати оптимальні варіанти вирощування, підтримує конкурентне насінництво та охорону прав селекціонерів.

Аналіз динаміки поданих заявок за 2022–2024 роки свідчить про відновлення активності після першого року повномасштабної війни. Так, у 2022 році була відмічена найменша кількість заявок – 1004. Найбільш заявок було подано на такі сільськогосподарські культури: кукурудза, соняшник та ріпак. У 2023 році кількість заявок зросла до 1026. Основні культури залишилися ті ж самі, проте зросла зацікавленість заявників у подачі заявок на овочеві культури такі як помідори та огірки. У 2024 році відбулося загальне збільшення кількості поданих заявок, де лідерами залишаються кукурудза, пшениця, ріпак та соняшник. Для порівняння, середня кількість заявок у довоєнний період (2012–2021 рр.) становила 1430.